

ለናይ ሰልፍ መግርክ 60ታት

3ይ ክፍል፦

መሐመድ እድሪስ

ውረት ኤረትሮፕ እትለ ናይ ሰልፍ መትኣንባት ግድለ ስለሕ ዲብ 60ታት ፍንጌ ምናድሊን ሰውረት ወጄሽ አባይ ገብእ ለዐለ መግርክ ምነ ምናድል ሀይለስላሴ ወልዱ ለከትቦዩ ክታብ ዐዋቴ ለትነሰኣቱ። ከእግል ዮም 3ይ ክፋል፦ ለዘብጥ ክም ቦርደ ዎሮ ዑመር ለልትባህል ምስልነ ለዐለ፡ ለእት ክል አካን እንዴ ትፈንጠረው ለክፎ ለዐለው ጸርነ ጀላብ እግል ልትጀምፖ ፊስከት ወደ። ዐሊ ሲኪንጂ ለፊስከት ናይ ዐስከሩ እንዴ አምሰለ ምነ ሕቡዕ እተ ዐለ አካን ብርግሽ ቤለ። እግል ዑመር ሰበት ረኣ ላኪን እብ ሓዲስ እግል ልትሐበዕ ወጠነ። ለዶል ዘብጥ አምረርነ እቱ። ዐሊ ሓመድ ለልትባህል መለሀይነ አስኩ ሀርቦ። እግል ዐሊ ሲኪንጂ መጸአከ ሀለ እንዴ እንቤ ክም ሓዘርናሁ፡ እንዴ ለክፊ ዲቡ ክልኤ እዴሁ አድመዐ እቱ።

ሲኪንጂ እደዩ ዲብ ለሀንጠዋጥል ለመንዱቁ እንዴ ኢለአወድቀ ናይ ፊሕ አፍግር ዲብ አካን ምሕበዕ እግል ሊጊስ ወጠነ ላኪን ኢፈግረ። ዐሊ እንዴ ዐረ እቡ እብ ሳጡር (ገዘሞ) ለስጋድ ለደደ ዲቡ። ዎሮ ብዕድ ሀዩ እብ ሰኪን ከብዱ በትብተ። ሓምስ ዐስከሪ እንግሊዝ ቀተልነ ወሐቴ ትርሺ እንዴ ሰለብነ ሄራርነ አተላሌነ። ጀማዕት ሓምድ እግል ሀርቦት ፈሲለት ኪሲንጂ እግል ልህጀሞ አሰ-አሰርም ሰቦዩ ክም ቤለው ሓምድ ኢረደዩ። ሲኪንጂ ምስል ዎሮ ሻውሽ ወዲቆም ክም አከደ እግል ብዕዳም ጋሮም ኢወደ። የሀው አፎ ሓለትነ

ይእንመዝን እግል ሊበል ሆዬ “ሒለት ውላድ ተብዕን ለሀይክ ምንለዐል ለሀይተ” እንዴ ቤለ በልሰዮም። በዲሩም እብ በሰር ምን ትጸገመ ተዐለተ ድኢኮን እብ ሒለቶም ወብዝሒሆም መብእስ የዐለው።

ዐሊ ሲኪንጂ ሕጃቡ ኢነፍዐዩ። ሓምድ ተዐወተ ዲቡ። ክምለ ምን እዴ እንዴ ወድቀ ለልትፈራሽክ ፍጃን ሴኒ ትፈራሽክ። እብ ግዝፉ ወለብጥረቱ ዲብ ልትዐጀቦ እንዴ ተኣከበው ልርእዉ ዲብ ሀለው። “ኖሱም ሀም ወረክበ ክም እሲት ዐምሳት ድርጽ ሚዶል ወአግዘፈ” ቤለ ሓምድ። እት ደንጎበ ሆዬ ዲብ ረአስለ ግናዘቱ “እንግሊዝ እፈረሀኩም ዐልኮ። ምን እለ ወሐር ላኪን ምንኩም ወምን ዐሳክርኩም እግል ሀረብ ኢኮን አወዐ እኩም! ደለ መጽኤኒ ዲብ እቀትል ዲብ ዐጄ ወዲብ ምድርዬ እግል ኢሙትቱ” ለልብል ክቱብ ሐድገ። እብ ሰበትለ ሓለት ሐሰን ከራር ዐዋቱ ክእነ ደግም፣ ሓምድ እግል ማይት ሀውዮቱ እግል ልፈርግ ምን ኢገብእ በታተን ግናዘት ኢተምትም። ማል እንዴ ሐዘ ጂብ ማይት ኢፈትሽ ወትነፌዕተ እንዴ ቤለ ሓጀት ኢረፊዕ። አትሐዘ ምንገብእ ሕነ ለመልሂቱ ቱ ክምሰልሀ ለእንወዴ። አማን ንትሃጌ መሐሰት? ‘ኢፋልከ አማን ተሃጌ’ ሓምድ አዳም እንዴ ቀትለ ጂብ ማይት ኢፈትሽ። ሕናቱ ለእንፈትሽ ወሰለሕ ለእንረፊዕ። ‘አወለን ሕነ ጋር ሰላዲ ወዐለ እነ አክል ደብር ጀበል-ሓምድ ምን ማል ወከመርነ። አዳምን ልትቃተል ወንዋይነ ልትዘመት ሰበት ሀለ። እግል ንዳፊዕ ፈገርነ ድኢኮን ሀደፍ ብዕድ አለብን’ ልብለነ ዐለ። ዐሊ ሲኪንጂ ነሐሩ ክም ትዘበጠ ደሙ እግል ለአብጥር እግል ጅርሑ መንዲል እብ ዕጫይ እንዴ ወደ ዲቡ ጸንሑነ። ደም ነዜሕ ዐለ። ላኪን አርወሐቱ ፋግረት የዐለት። ወአናቱ ለፈተሽክዉ። ዲብ ጂቡ ሽልን ዐለት። እንዴ ትዘበጠት ጭፋልቅት ዲብ እንተ ጸንሐተነ።

ምስልዬ ወድ አልገዴን ዐሊ ሁመድ ለልትበሀል ዐለ። ዲብለ ሰልፍ እምበል ክልኢትነ ብዕድ አዳም የዐለ። ሐር መጽአውነ። ሐቆሀ ፈርድ ወመንዱቅ ናይ ዐሊ ሲኪንጂ ነስአናሀን። ሐቱ እብረት ለናቅሰት ምኑ ትሪሺ ጸብጥ ለዐለ ትጀረሐ ገብእ ደም ምንክልት ጸ ን ሐ ተ ነ ። ሐቱ አቡ ሽ ም ሰ(ም ን ሽ ር) ፡ ሐቱ አቡ ስተ(አልቢኒ)፡ ረሳስ ለምልኣም ክልኢት ሰንዱቅ፡ ከዝናታት ረከብነ። በቀል ዎሮመ ማይት ጸንሑነ። ለሞተው ሐምስ ቶም። ለሰለስ ቀዳምያም ሓምድ ቀትለዮም፡ ወእግለ ክልኢት መሐመድ ዐሊ። ለተርፈው ሀርበው፡ ሕነ ሆዬ ለእሉ ሰለብነ ሰንዱቅ ሽከር እብ ቀጠፉ ወብዕድ ሓጃት እንዴ ከማከምን ግስነ። ሰብብ እግል ኢልምጽኦም ለፈርሀው ኔብረትለ ባካት፡ እግል ገናይዝ ከረ ዐሊ ሲኪንጂ ዋኒን ከደን እግል ኢልተልሂ ዲቡ ለዐቁቡ ወዐለው። ማሲ ምድር ዲብ ዐራታት እንዴ ወደዉ ረፍዐዉ ከግፋቱ አብጸሐዉ። ምኑመ አስክ ሀይኮተ ትረፈዐ። ግፋቱ ባክ ቤት ሐሴንተ።

ዲብ ግፋቴ ሕኩመት ንቅጠት ሰበት ዐለት እለ ዲቡ እንግሊዝ እንዴ ጸንሐ እግለ ሬፍዐቱ ለገናይዝ ምን አየ ክም መጽአ ትሰአለዮም። ህቶምመ “ምን ደብር” ቤለዉ። እግል ለትሃጌ ቤለዮ ድኢኮን ለጀሬት በዲር ስምዕት ጸንሐት። ለዶል “ዐሊ ኪሲንጂ አስክ ደብሎች አሰርም ለተገይስ ሚ ዐለት እሉ፡ ኖሱ እንዴ በደ ረሳሰነ ወመምተልካትነ ግምሽ ከሰርነ” እንዴ ቤለ ዲብ ለሐርቅ “ምሽ ወድ ዐዋቱ ከልጣን፡ ዐሊ ኪሲንጂ ቱ ከልጣን” ቤለ። ኬትባይ አለምሰገድ ተሰፋይ “ኢንትፈናቴ” ዲብለ ልብል ክታቡ ዲብ ገጽ 292 እንዴ አፍዮሐ ምንመ ኢሸርሐዩ፡ ዲብ 27 ጁላይ 1948 ሓምድ እድሪስ ዐዋቱ ወጅማዐቱ ምን ሀይኮተ 15 ኪሎሜተር ጀህት ቅብለት ዲብለ ሀሌት አካን ሐቴ መጅሙዐት ፖሊስ ሀጅመው። ዲብ እሊ፡ ናይለ መጅሙዐት ማርሓይ ቼፍ ኢንስፐክተር መሐመድ ዐሊ ሲኪንግ(ሲኪንጂ)ምስል ሰለስ ዓድዱን (ርትበት ለአለዐም) አንፋሩ እንዴ ቀትለው ሐምስ ክም ጀርሐው፡ ሰለስ መንዱቅ ወ600 ረሳሰት ክም ሰልበው፡ እብሊ ሀዩ እዳርዱን እንግሊዝ እግል ሓምድ እብ አርወሐቱ ልግበእ ወግናዘቱ ለጸብጠ ነፈር ለረክበ ጃእዘት ዲብ 1000 ሽልን ክም ወቀለወ ለሓኬ። እሊ ታሪክ እሊ ምስለ ዲቡ ለወዐለው ለልሽሁደ ዲብ ዕልብ ወአካን ምንመ ልትፈናተው፡ እግለ ገብአት ለለአክድቱ። ሓምድ ወጅማዐቱ ለእሉ ሳለበው አሰለሕ ወሴፈ እንዴ ነስአው ሽንኩት ደብር ጠሊም ጌሰው። ለዐድ እንዴ ኢልትረዮሕ እሎም ትከበተዮም። ለሰብብ ሀዩ፡ ሕኩመት አሰፊሆም እንዴ መጽአት እግል ተኣክዞም ሰበት ትቀድርቱ። “ዮም ሚ ወዴስ?” እንዴ ቤለው ትሰአለዉ እግል ሓምድ። ህቱ ሀዩ፡ “ዎሮ እናስ መይት ተሌነ ዐለ ዮም ሳኪን ታርፍ ምንእነ ሀለ” እት ልብል በልሰ። “እኩይ ወዴስ፡ ሕኩመት አዜ ሸፈቲት ተአበልዐ ወተአሰቱ ሀሌኩም እንዴ ትቤ እግል ተኣስረነ ወትቃትለናቴ” ቤለዉ። ሓምድ ለመቃወመቶም ሕስረ ኢወደ። ዲብ አምር ክሉስ ሚመ እግል ሊበል። እብለ ገብአት ለልትደገም ተእሪክ ናይለ ድዋር ምን ፈቅደ፡ ዲብ ደብር ደብሎች ዲብ ለአተቃብል “እኩይ ወዴስ ኢቲበሉኒ እሊ ባካት በዲሩ ደም ሳምድቱ። አናመ ደም እንዴ ክዔኮ ውሱክ ዲቡ ሀሌኮ፡ ዲብኩም ለለአጀርም ሀዩ እት ረአሱ ሀሌኮ፡ አብሸርኩም ኢትፍርሁ” ቤለዮም።

በዲር ዲብ ዘበን እስትዕማር መስር፡ መስርዱን እግል አልገዴን ወረው። አልገዴን ሀዩ ዲብ ዕልገ ገብአው። እግለ ዌረቶም እንዴ ፈለው ተዐወተው። ዲብ ብዕደት ኢነት ሀዩ ወዲምራጭ ምን ኢትዮጵያ ሕዳድ እንዴ ተዐደ እግል ብዝሓም ለተሓነቀዉ ውላድ አልገዴን ቃተለ። ሐር ሳኪን አልገዴን እንዴ ሀጅመው ተዐወተው። እብ ፍንቱይ ዲብ እሊ ክልኣት ሐርብ ምን ክልኢቱ ለጀሃት አድማይ ብዙሕ ትከዐ ወአዳም ብዙሕ ፈነ። ደብሎች እብሊ

እምርተ። ሓምድ እግል እሊ ታሪኽ ዱቅሪ ምስል ሲኪንጂ እንዴ አትጸበጣቱ ሀዬ፡- ደብሎች እንትል አብዕቦታቼ፡ በዲር ደም ትደረር ዐለት። ዮም ሀዬ ደም ጠብሐናህ እግልኩም። አብሽርኩም! ለቤለዮም። ሓምድ ምን ባካት እተ ዶሉ ትነወከ። ጀማዐቱ እንዴ መርሐ አስክ ብልቱብያይ፡ ተሐት ጋሽ ጎለል እንዴ ጌሰ ዲብ ጋሽ -ሰዲድ ተዐደ። ሐቆ እለ አክባሩ ብዙሕ ምንመ ኢትሰመዐ፡ ክምእነ ተሌ አሽዓር ትበሀለ እሉ ወተሐለ፡- ሓምድ ኢኮን ዘማት ደካኪንሓምድ ሰላብ ዐሳክር ኢኮን ዘማት ጣጎታት- ሓምድ ዘማት ዛብጠታት አቡ ዐሽራሁ ክም አዳም - ፈጡሩ ምን አዳም ሓምድ ወሕሴን ምስል ቶምዛልም ትዘልም ውዲቶም ኢሊዴኒ መማጥእቶም፡ እንዴ ወዱ ቀዳሚትልትከቶሎም ዲብ ሓሪት ሓምድ እግል ዐስከር እንግሊዝ - አትባደዮም እት ሀውሽ አምዕል ሓዊት አፋዲ- ሐምቅ ኢኮን ወሳኪ፡ ረግረገዩ ለሻጊ።

ኤረትርዮ ሓዳስ